

Dr hab. Grażyna Musiał, Prof. UE
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Rozważania o ekonomii
w teorii i praktyce w dobie pandemii

Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego
nt.: „Ekonomiczne skutki pandemii - edycja II”
Katowice, 21 kwietnia 2021r.

Uzasadnienie

W drugą dekadę XXI wieku społeczeństwa państw europejskich oraz pozostałych, weszły z niezwykłym bagażem. Pierwszym jest kryzys pandemiczny. Drugi bagaż stanowi kryzys ekonomiczny.

Cel

Celem niniejszego referatu jest wykazanie, że modyfikacje współczesnego kapitalizmu wprowadzają środki chroniące i wzmacniające kapitalizm. Wyjaśnia to, dlaczego projekty inwestycyjne realizuje się tylko wtedy, gdy związana z nimi rentowność równa do norm obowiązujących w skali światowej.

Metoda/Podejście z punktu widzenia racjonalizmu

Racjonalizm jest postawą dążącą do rozwiązania możliwie jak największej ilości problemów przez odwoływanie się do rozumu, do jasnego myślenia i doświadczenia. Racjonalizm uznaje, iż każdy i wszystko poddane może być krytyce, a umiejętność wysłuchiwanie i uwzględniania krytyki jest jego istotą.

Hipoteza

Rośnie złożoność mechanizmu maksymalizacji zysku w korporacjach transnarodowych. Przypuszczenie wynika z obserwacji rosnącej rozpiętości pomiędzy sferą realną gospodarki a sferą regulacji (w sensie Jánoša Kornaia).

Globalizacja kapitalistyczna zawiera w swej istocie mechanizm, który nieustannie selekcjonuje branże i sektory oceniane jako godne tego, aby mogły funkcjonować na rynku światowym. Mechanizm ten wyjaśnia prawo naukowe ekonomii politycznej: **prawo nierównomiernego rozwoju kapitalizmu.**

Nigdy jeszcze nie unaoczniało się to prawo z taką mocą jak obecnie. Jest to skutek podporządkowania się kryterium rentowności, które obowiązuje na rynku światowym.

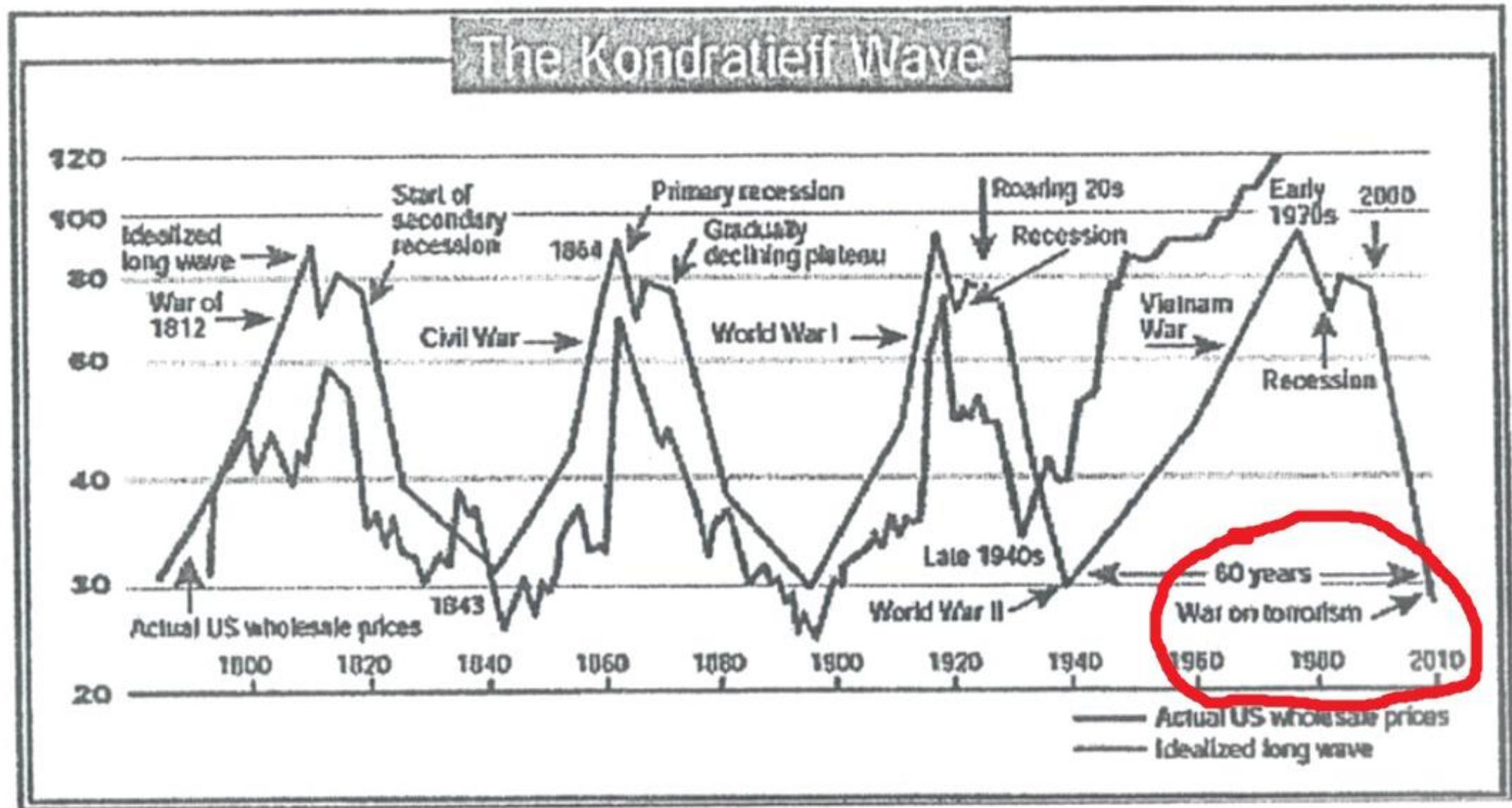
Obserwuje się narastającą lukę pomiędzy gospodarkami narodowymi a światowymi koncernami, zwłaszcza w sferze akumulacji kapitału.

Nikołaj Kondratiew sformułował teorię długofalowych cykli koniunkturalnych, mających miejsce w globalnej gospodarce, nazwanych później od jego nazwiska cyklami Kondratiewa. Analizował przebieg koniunktury w Wielkiej Brytanii, Niemczech, USA, Francji w latach 1780-1920. Odkrył wiele analogii w procesach gospodarczych przybierających formę cyklu trwającego od 50 do 60 lat. Wyróżnił cztery następujące po sobie fazy cyklu:

- wiosna - Inflationary Growth Phase
- lato - Stagflation (Recession)
- jesień - Deflationary Growth (Plateau Period)
- zima - Depression.

Gospodarka przechodzi przez fazę A (wzrostu koniunktury) i fazę B (spadku koniunktury). Od 1940 roku w USA, a od 1945 roku w Europie trwa czwarty długi cykl, z fazą wzrostu trwającą do końca lat 60. XX wieku i fazą spadkową do 2010 roku.

Rys. 1 Długofalowe cykle koniunkturalne Kondratiewa

Tabela 1 Długofalowy cykl koniunkturalny w ujęciu Kondratiewa

Spring (expansion)	Slimmer (recession)	Autumn (plateau)	Winter (depression)
1784-1800	1800-1816 (War of 1812)	1816-1835 ("Era of Good Feelings")	1835-1844 (Mexican American War)
1845-1858	1859-1864 (American Civil War)	1864-1874 ("Reconstruction)	1875-1896 (Spanish American War)
1896-1907	1907-1920 (World War 1)	1920-1929 ("Roaring 20's")	1929-1949 (World War 2)
1949-1066	1966-1982 (Vietnam War)	1982-2000 ("New World Order")	2000-? (War on Terror? Or?)

Peter Valenitovich Turchin, rosyjsko – amerykański antropolog ewolucyjny wyróżnia cztery cykle Kondratiewa w historii świata: 1) 1870 – 1920, 2) 1920 – 1970, punkt przełomowy następnego cyklu koniunkturalnego określił Turchin na około 2020 rok, a więc mamy 3) 1970 – 2020.

Peter Valenitovich Turchich (2010): *Political instability may be a contributor in the coming decade.* „Nature” 463, p. 26 – 32, z 4 february 2010, p. 608.

Nie ma ani doskonałego i niezależnego rynku, który zapewnia optymalną alokację zasobów, ani idealnego mechanizmu państwowego, służącego do ujawnienia potrzeb społeczeństwa.

Obecnie, w dobie pandemii, pytanie, jaki kształt kapitalizmu jest w najbliższej przyszłości, jaka będzie jego struktura i kontury oraz na jakiej teoretycznej podstawie zostanie on zbudowany i przekształcony lub zmodernizowany, nie ma jeszcze odpowiedzi.

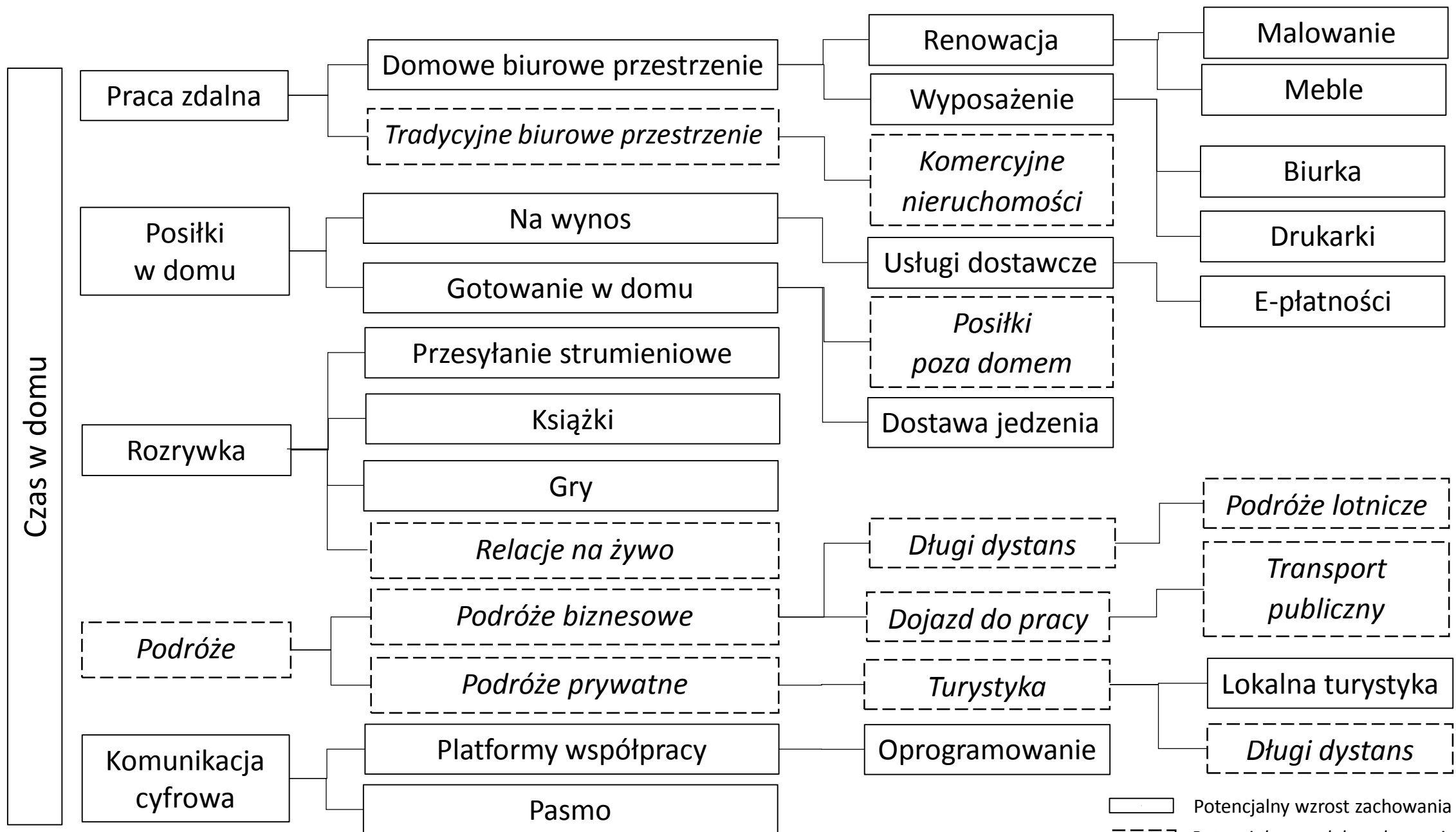
Są w sferze społecznej pewne wizje. Oto, co one zawierają przedstawia rysunek nr 2 pt. „Potencjalne konsekwencje spędzania większości czasu w domu”. Rysunek ten zawarty w książce dwóch autorów. Są to Klaus Schwab i Thierry Malleret. Tytuł książki: COVID – 19: The Great RESET. Geneva Światowe Forum Ekonomiczne, 2020.

COVID-19: THE GREAT **RESET**

KLAUS SCHWAB
THIERRY MALLERET

FORUM PUBLISHING

Rys. 2 Potencjalne konsekwencje spędzania większości czasu w domu

Potencjalny wzrost zachowania
 Potencjalny spadek zachowania

Ida Auken – Dania, teolog, polityk

Wielki Reset w interpretacji Idy Auken

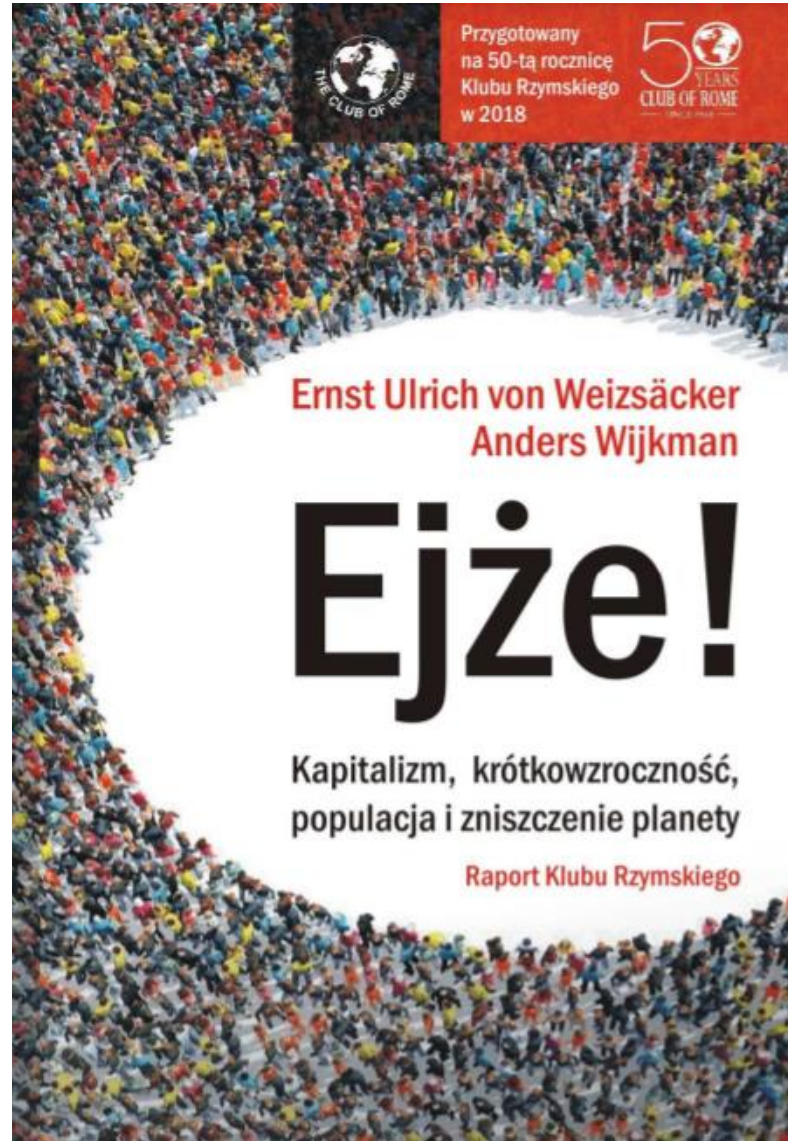
- Wizję świata po Wielkim Resecie można znaleźć w tekstach duńskiej teolog i polityk Idy Auken, która jest jedną z uczestników Światowego Forum Ekonomicznego.
- Według jej wizji w 2030 roku niemal 100% energii pochodzić będzie ze źródeł odnawialnych, a więc transport publiczny będzie bezpłatny.
- Niewielu ludzi ma samochody więc emisja CO2 będzie znacznie niższa niż obecnie.
- Ludzie generalnie mają mało własności, gdyż żyją w wielkiej wspólnocie sharingowej, pożyczając rzeczy, kiedy te są potrzebne.
- Nie muszą też przemieszczać się, gdyż wykonują przeważnie pracę zdalną.
- Generalnie po Wielkim Resecie ma być mniej wolności i własności, a więcej „szczęścia”, cenzury, nakazów i zakazów. Patrz raport Idy Auken pt. Wielki Reset, <https://strefainwestorow.pl>.

Na oficjalnej stronie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 4 kwietnia 2002 roku zamieszczona jest następująca informacja

- 4 kwietnia 2002 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Aleksander Kwaśniewski wręczył w uznaniu wybitnych zasług w stworzeniu Światowego Forum Ekonomicznego, za działalność na rzecz międzynarodowej współpracy gospodarczej i ekonomicznej Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Zasługi i Rzeczypospolitej Polskiej profesorowi Klausowi Schwabowi.
- To wyróżnienie było wyrazem wielkiego uznania i szacunku, jakim Polska darzy profesora Klause Schwaba. Ideą przewodnią stworzonego przez Klause Schwaba w styczniu 1971 roku Europejskiego / Światowego Forum Ekonomicznego.

Na oficjalnej stronie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 4 kwietnia 2002 roku zamieszczona jest następująca informacja c.d.

- Ideą przewodnią Światowego Forum Ekonomicznego jest „poprawienie świata” – czyli działanie w skali globalnej na rzecz wzrostu gospodarczego i postępu społecznego. Forum stanowi most porozumienia pomiędzy czołowymi postaciami biznesu, polityki, nauki, kultury i mediów.
- Aleksander Kwaśniewski uczestniczył w Forum już od 10 lat. Zaproszenia były dla niego zaszczytem i obowiązkiem odpowiedzialnego podejmowania sprawach Polski i świata.

Światowe Forum Ekonomiczne oraz instytucje badające problemy świata i jego rozwoju

- Bank Rozrachunków Międzynarodowych (Bank for International Settlements- BIS)
- Bazylea, Szwajcaria **17 maja 1930 roku**
- Mont Pelerin Society, **10 – 17 kwietnia 1947**, Mont Pelerin, Szwajcaria
- Założyciel Friedrich August von Hayek.
- Bildenberg, założyciel Józef Retinger, **maj/czerwiec 1954** Holandia.
- Konferencja Bezpieczeństwa w Monachium, Bawaria, NRF **1-3 lutego 1963**
- Europejskie/ Światowe Forum Ekonomiczne Davos **styczeń 1971**, Szwajcaria, Klaus Schwab

Bank Rozrachunków Międzynarodowych z siedzibą w Bazylei, Szwajcaria, funkcjonuje przez ponad osiemdziesiąt lat. Bank powstał 17 stycznia 1930 roku i znajduje się pod adresem Centalbahnplatz, no 2.

Centralny Komitet Gospodarczy tworzy osiemnastu członków, a mianowicie Przewodniczący Systemu Rezerwy Federalnej Stanów Zjednoczonych, Europejskiego Banku Centralnego, Banku Chin, prezesi banków centralnych Niemiec, Francji, Włoch, Szwecji, Kanady, Indii, Brazylii, Hiszpanii, wcześniej także Anglii.

Komitet obraduje przez dwa miesiące przez dwa dni. Obrady są poufne.

Terminy zebrań Towarzystwa Mont Pelerin Society od roku 1947 były następujące:

Zebranie 1: Mont Pelerin, Szwajcaria, 1 – 10 kwietnia 1947 roku,

Zebranie 2: Seelisberg, Szwajcaria, 3 – 10 lipca 1949 roku,

Zebranie 3: Bloemendaal, Holandia, 3 – 10 września 1950 roku,

Zebranie 4: Beauvallon, Francja, 9 – 16 września 1951 roku,

Zebranie 5: Seelisberg, Szwajcaria, 7 – 12 września 1953 roku,

Zebranie 6: Wenecja, Włochy, 6 – 9 września 1954,

Wnioski z przeprowadzonej analizy są następujące:

1. Rozwój kapitalizmu nie ma charakteru trwałego ani linearnego. Sprzeczności gospodarki kapitalistycznej w skali światowej unaoczniają, że opatrywanie tego procesu ekonomicznego mianem zrównoważonego jest nieadekwatne. W istocie jest odwrotnie, należy mówić o nowych nierównowagach w gospodarce światowej i na nowo przemyśleć jej definicję.
2. Przegląd specjalistycznej literatury medycznej wskazał na gromadzenie wiedzy o objawach i skutkach rozprzestrzeniania się patologii. Konieczne jest dalsze, pogłębione poznanie jej przyczyn i sposobów przeciwdziałania.

Literatura:

Benerjee, Abhijit V., and Esther Duflo: *Good Economics for Hard Times*, Public Affairs, 2019. (Nagroda Nobla z Ekonomii 2019)

Greenstone Michael, and Visham Nigram (2020): *Does Social Distance Matter?* „Becker Friedman Institute for Economics” Chicago University (“Working Paper”) ss. 26

Harari, Yuval Noah (2020): *The World After Coronavirus*. „Financial Times” 20 March 2020

Mączyńska Elżbieta (2018): *Chaos w gospodarce globalnej, potrzeba instytucjonalno – ustrojowego ładu. Wybrane refleksje na tle studiów literatury przedmiotu*. „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Kwartalnik”. Nr. 2 (81). Czerwiec 2018, s. 34 -44.

Literatura c.d.

Musiał Grażyna: *Osiągnięcia ekonomii XX wieku*. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Katowice 2011.

Musiał Grażyna (2020): Abstrakt: *Węzłowe zagadnienia metodologii nauki w odniesieniu do ekonomii*. [W:] Streszczenia referatów głoszonych na X Kongres Ekonomistów Polskich. „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Kwartalnik”. Nr. 2 (89). Czerwiec 2020, s. 97.

Musiał Grażyna: *The Image of the European Economy at the Time of the Pandemic Crisis*. 6th Annual Monetary and Economic Scientific Conference: „The Pandemic Crisis and the Challenges to the Bulgarian and European Economy”. Sofia, 5 – 6 November 2020.

Pollack-Pelzner, Daniel (2020), *Shakespeare Wrote His Best Works During a Plague*. „The Atlantic” 14, March 2020.

Literatura c.d.

Reeves Martin, Philipp Carlsson-Szlezak, Kevin Whitaker, and Mark Abraham (2020): *Sensing and Shaping the Post-COVID Era*. “Boston Consulting Group, Henderson Institute”. 3 April, ss. 6.

Rothschild Emma; Jinsong Zhao; Man Bie (2013): *Jing ji qing cao lun: Yadang Simi, Kongduosai yu qi meng yun (Economic Sentiments: Adam Smith, Condorset and the Enlightenment)*. Wydawnictwo: She hui ke xue wen xian chu ban she. Beijing.

Schwab Klaus, Thierry Malleret (2020): *COVID – 19: The Great Reset*. Forum Publishing. World Economic Forum, Cologny/ Geneva, Switzerland, ss. 280.

Sen Amartya Kumar: (2020): *A Better Society Can Emerge From the Lockdowns*. „Financial Times”, 15 April 2020 (Nagroda Nobla z Ekonomii 1977).

Literatura c.d.

Stiglitz, Joseph Eugene: *A Lasting Remedy for the Covid – 19 Pandemic's Economic Crisis.* "The New York Review of Books," 8 April 2020 (Nagroda Nobla z Ekonomii 2001).

Turchin Peter (2010): *Political Instability May Be a Contributor in the Coming Decade.* „Nature” 463, p. 26 – 32.

Weizsäcker Ernst Ulrich von, and Anders Wijkman (2018): *Ejże! Kapitalizm, populacja i zniszczenie planety* [W języku oryginału: *Come On! Capitalism, Short-termism, Population and the Destruction of the Planet*]. Raport Klubu Rzymskiego przygotowany na 50- tą rocznicę Klubu Rzymskiego w 2018. Springer Science + Business Media LLC 2018. (Wydanie polskie: Instytut Badań Stosowanych Politechniki Warszawskiej). Warszawa 2018.